

**Natuurtoets in verband met de
sloop van een tweetal 2 onder 1
kap woningen aan de
Bakkerslaan te IJhorst en de
nieuwbouw van een
appartementencomplex ter
plekke**

Rapport Bureau Veldkamp

Auteur en fotografie: drs. R. Veldkamp

Opdrachtgever: Marcel Beek, Roobeek-Advies

19 september 2012

Bureau Veldkamp

De Rikking 46
8332 CG Steenwijk

tel: 0521 517440
mob: 06 30657824
email: veldkamp16@zonnet.nl
website: www.bureauveldkamp.nl

Gelieve bij overname van gegevens uit dit rapport de volgende bronvermelding te gebruiken:
Veldkamp, R. 2012. Natuurtoets in verband met de sloop van een tweetal 2 onder 1 kap woningen aan de Bakkerslaan te IJhorst en de nieuwbouw van een appartementencomplex ter plekke. Rapport Bureau Veldkamp, Steenwijk.

© R. Veldkamp, Steenwijk

**Natuurtoets in verband met de sloop van een tweetal 2 onder 1 kap
woningen aan de Bakkerslaan te IJhorst en de nieuwbouw van een
appartementencomplex ter plekke**

Inhoudsopgave

Inleiding	4
Toetsingskader	4
Methode	5
De plannen	6
Resultaten	7
<i>Planten</i>	7
<i>Insecten</i>	7
<i>Vissen, amfibieën en reptielen</i>	7
<i>Zoogdieren</i>	7
<i>Vogels</i>	8
Mitigerende maatregelen	8
<i>Vogels</i>	8
<i>Vleermuizen</i>	8
Nader onderzoek	9
Conclusie	9
Fotokatern	11

Inleiding

Het ligt in de bedoeling dat aan de Bakkerslaan te IJhorst een herontwikkeling gaat plaatsvinden. Men wil een tweetal 2 onder 1 kap woningen slopen en die vervangen door een appartementencomplex bestaande uit 11 eenheden. Het gaat om de Bakkerlaan 2c, 4, 6 en 8. Om de zaken te bezien heeft Bureau Veldkamp op 11 september 2012 de locatie overdag bezocht waarbij een quickscan werd uitgevoerd. Om meer zekerheid te verkrijgen werd op 17 september 2012 een tweede bezoek afgelegd, ditmaal rond zonsondergang.

Toetsingskader

De beoogde plannen worden tegen het licht gehouden van de Flora en Fauna-wet (FF-wet). Die wet richt zich op de bescherming van wilde inheemse plant- en diersoorten. De soorten die onder de FF-wet vallen, staan opgesomd in drie tabellen:

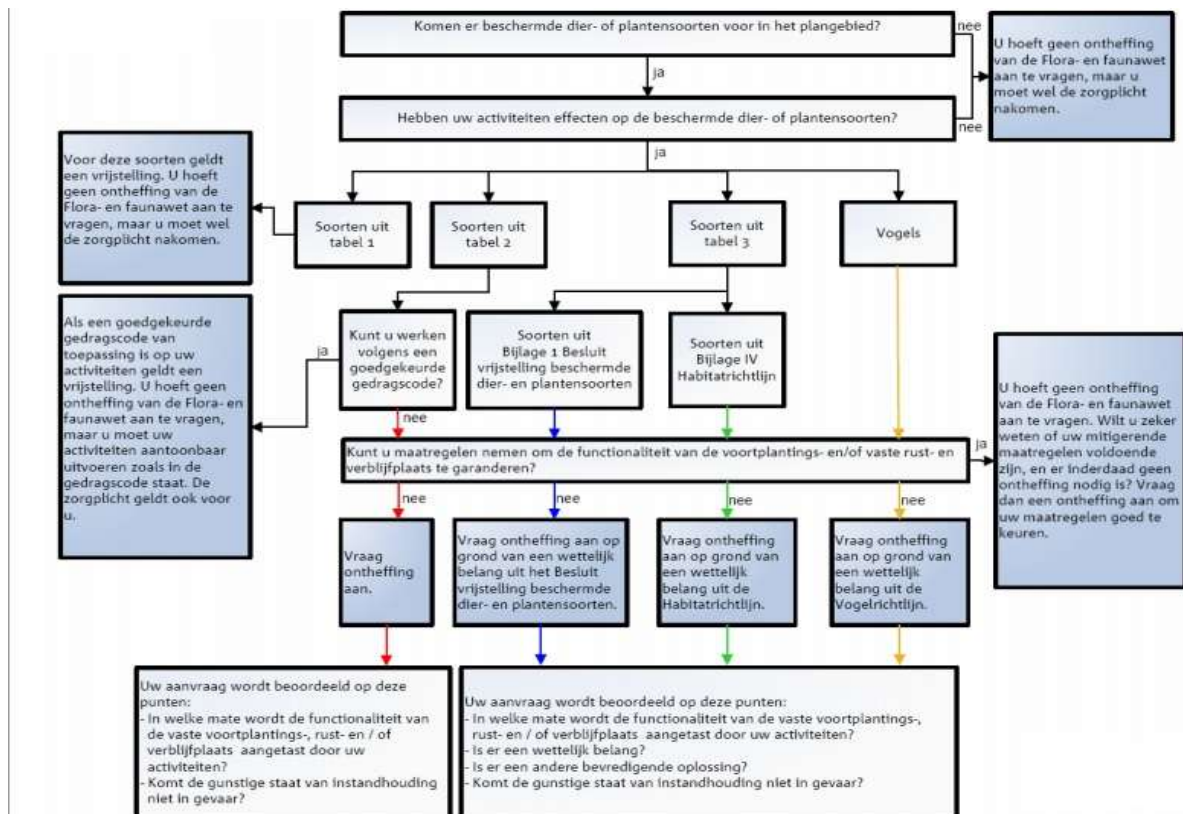
Tabel 1: Algemene soorten, indien soorten bij uitvoering van de plannen in gedrang komen die in deze lijst voorkomen, dan moet bij de uitvoer van de plannen een ontheffingaanvraag worden aangevraagd. Hierbij wordt een toetsing uitgevoerd aan het criterium 'doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding' (een zogenaamde lichte toets).

Tabel 2: Overige soorten geeft een opsomming van minder algemene soorten. Zouden bij de realisatie van de plannen soorten uit deze tabel in het gedrang komen, dan is een ontheffing nodig. Een ontheffingaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort'. Dit is niet van toepassing op alle vogelsoorten.

Tabel 3: Soorten bijlage IV Habitatrichtlijn/bijlage 1 Algemene Maatregel van Bestuur somt de meest kwetsbare soorten op. Komen soorten uit deze tabel in het gedrang dan is eveneens een ontheffing nodig. Een ontheffingaanvraag voor de soorten van tabel 3 wordt getoetst aan drie criteria:

1) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang, 2) er is geen alternatief, 3) doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort. Deze drie criteria vormen de zogenaamde uitgebreide toets. De drie criteria staan naast elkaar en niet na elkaar (aan alle drie moet voldaan zijn) (de uitgebreide toets voor ontheffingverlening). Deze geldt ook voor alle vogelsoorten en alle inheemse vleermuissoorten. In het geval van vleermuizen gaat het hier niet alleen om verblijfplaatsen, maar ook om vliegroutes en jachtgebieden.

Door het toenmalige ministerie van LNV is op 26 augustus 2009 een aangepast beoordelingsschema voor de ontheffingsplicht bij ruimtelijke ingrepen gepubliceerd. Bij dit schema staan mitigerende maatregelen waarmee de leefomgeving van beschermde planten en dieren behouden moeten blijven centraal. Als de effecten van beoogde ruimtelijke ingrepen op beschermde soorten niet gecompenseerd kunnen worden, is er in het kader van de FF-wet sprake van een ontheffingsplicht. Mitigatie kan derhalve omslachtige ontheffingsprocedures voorkomen. In het navolgende schema staan de te nemen stappen weergegeven.

Figuur 1. Stroomschema van de effecten van mitigerende maatregelen op beschermde soorten uit de Flora- en Faunawet en de Habitatrichtlijn.

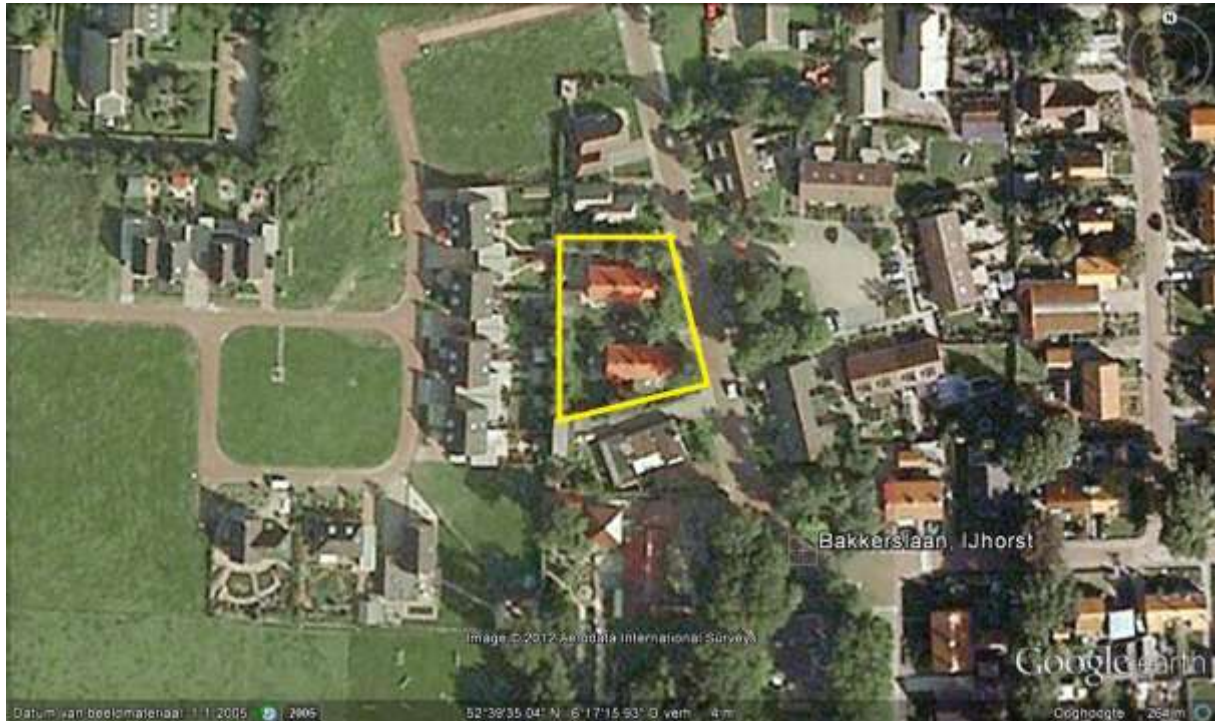
Naast de FF-wet kan het in sommige gevallen dienstig zijn om bouw- en renovatieplannen te toetsen aan de Vogel- en Habitatrichtlijn. Omdat het in dit geval gaat om de realisatie van een nieuw appartementencomplex en niet een emitterende veehouderij ligt het niet in de lijn der verwachting dat realisatie van de plannen een negatieve invloed heeft op enig Natura 2000-gebied. Daarom kan toetsing aan de Habitat- en Vogelrichtlijn in dit geval achterwege blijven.

Methode

De planlocatie werd op 11 september 2012 door schrijver dezes bezocht om een quickscan uit te voeren. De plantengroei rond de af te breken panden werd bekeken op het voorkomen van soorten die worden genoemd in de FF-wet. Ook werd er gelet op de aanwezigheid van holen en loopsporen van muizen, molshopen en uitwerpselen. De af te breken panden werden bekeken of ze onderdak konden bieden aan organismen die worden genoemd in de FF-wet. Men moet hierbij vooral denken aan zoogdieren en vogels. Hierbij moet aangetekend worden dat het moment in het jaar niet bijster geschikt is voor het doen van dergelijk onderzoek. Het broedseizoen is namelijk afgelopen. Er werd gelet op de aanwezigheid van spleten in de dakranden, uitstekend nestmateriaal, poepsporen, braakballen en prooiresten. De quickscan vond overdag plaats en kon daarom geen uitsluitel bieden omtrent het voorkomen van vleermuizen. Daarom werd op 17 september 2012 een tweede bezoek gebracht, dat duurde van 19.00 uur tot 20.35 uur. Zonsondergang vond die avond plaats om 19.48 uur. Het was die dag mooi weer geweest met een temperatuur van 20° Celsius. 's-Avonds was het half bewolkt en volkomen windstil. Goede omstandigheden om vleermuizen waar te nemen. Er werd gebruik gemaakt van een batdetector (Stag Electronics Batbox III).

De plannen

Het plangebied ligt aan de Bakkerslaan te IJhorst, gemeente Staphorst. De af te breken panden zijn de nrs. 2c, 4, 6 en 8. Afbeelding 1 laat de planlocatie zien, afbeelding 2 laat het te realiseren appartementencomplex zien..

Afbeelding 1. Het plangebied geel omkaderd (bron: Google Earth).

Afbeelding 2. Het te bouwen appartementencomplex (bron: Roobeek-Advies).

Resultaten

Planten

Rond de af te breken panden (foto 1) bleken geen planten te groeien die worden genoemd in de FF-wet. Rond de huizen zijn tuintjes aanwezig met gazonnetjes (foto 2). Een groot oppervlak is bestraat (foto 3). Er werden 'wilde' soorten aangetroffen als zwarte nachtschade (foto 4), schijfkamille, paardenbloem (foto 5), paarse dovenetel (foto 6), driekleurig viooltje (foto omslag) en schapenzuring (foto 7).

Insecten

Op de planlocatie werden geen insecten aangetroffen die worden genoemd in de FF-wet.

Vissen, amfibieën en reptielen

Op de planlocatie was geen biotoop voor vissen, amfibieën en reptielen aanwezig.

Zoogdieren

Bij de op 11 september 2012 uitgevoerde quickscan werden geen aanwijzingen gevonden voor het voorkomen van zoogdieren rond de te slopen panden. Het speciaal op vleermuizen gerichte bezoek aan de planlocatie op 17 september 2012 leverde wel aanwijzingen in die richting op. Om 19.45 uur vloog er een redelijk grote vleermuis door de Bakkerslaan. Tot 19.55 uur liet deze vleermuis zich nog twee keer zien. Met de batdetector werd vastgesteld dat de geluidsfrequentie van dit dier c. 35 Hz was. Om 19.55 uur vloog er een dwergvleermuis over de af te breken panden en om 20.00 uur weer een. Mogelijk hetzelfde exemplaar. Deze vleermuis werd gepeild op een geluidsfrequentie van 50 Hz. Het leek erop dat er één of meerdere vleermuizen op het dak van Bakkerslaan 6 zat (onder de dakpannen bij de schoorsteen, te zien op afbeelding 3, het gaat om de woning aan de linkerzijde van het straatview beeld). Met de batdetector werd op een frequentie van 35 Hz om de 3 à 4 seconden een tik op de hoek van het dak aan de Bakkerslaanzijde gehoord, soms met zachte tussentikjes. Dit getik hield aan tot de waarnemingen om 20.30 uur werden gestaakt. Geconcludeerd moet worden dat de Bakkerslaan en het luchtruim boven de af te breken panden in ieder geval jachtgebied zijn van twee vleermuissoorten. Mogelijk huizen er vleermuizen op het af te breken pand Bakkerslaan 6.

Afbeelding 3. Bij de schoorsteen van de woning links werden met een batdetector geluiden opgevangen die mogelijk afkomstig zijn van een grotere vleermuissoort (bron: Google earth streetview).

Vogels

Bij de inspectie van het dak van de af te breken woningen bleken er spleten te zitten tussen de dakranden en de zijmuren. Ook waren er poepsporen te zien. Bovendien stak er nestmateriaal uit één van de spleten. Dit duidt erop dat de daken een functie hebben als broedgelegenheid voor huismussen en mogelijk spreeuwen. Minder waarschijnlijk is het dat de daken broedgelegenheid bieden aan gierzwaluwen. Daarvoor zijn de af te breken huizen te laag. Bij de woningen werden huismussen waargenomen. Ook werd een enkele merel gezien. Die broedt mogelijk in de tuintjes rond de af te breken woningen.

Mitigerende maatregelen

Vogels

Bij de uitvoer van de plannen gaat er broedgelegenheid voor huismussen en mogelijk spreeuwen verloren. Bij nieuwbouw kan dit ondervangen worden door bij de nieuwbouw te zorgen dat er weer onder de dakpannen gebroed kan worden. Uitgaande van het feit dat de nieuwe appartementen belegd worden met dakpannen, kan men een dusdanig type kiezen, dat vogels er onder kunnen kruipen. Dus geen hermetisch gesloten type. Ook dienen geen mussenstrips te worden aangebracht.

Vleermuizen

“In februari 2009 heeft de Raad van State een uitspraak gedaan, waardoor het beoordelingskader voor de Flora- en Faunawet gewijzigd is. Voor soorten uit bijlage IV van de Habitatrichtlijn, waaronder ook vleermuizen, wordt geen ontheffing meer afgegeven voor de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling of inrichting. Hierdoor dient een aanvrager er voor te zorgen dat

hij door uitvoering van het project soorten niet benadeelt. Dan is er geen sprake van een overtreding. Hierdoor dient men reeds vóórafgaand aan iedere ingreep werkzame mitigerende maatregelen getroffen te hebben.

Het idee hierachter is dat men door voorafgaande mitigatie de soorten niet benadeelt, waardoor deze netto niet in aantal achteruit zullen gaan, waardoor er geen overtreding plaatsvindt en er geen ontheffing nodig is. Hierdoor is het nog belangrijker dan voorheen om tijdig te inventariseren welke soorten voorkomen en op welke wijze men de ingreep denkt te mitigeren. Een goede planning is dus onmisbaar. Mitigerende voorzieningen worden in de praktijk niet direct in gebruik genomen, dit kan enkele jaren duren. Soorten hebben tijd nodig om nieuwe verblijfplaatsen te ontdekken en deze als zodanig te accepteren.

De werkwijze die voorheen gehanteerd werd was dat de ontheffingaanvrager aan diende te geven hoe na de ingreep gemitigeerd werd. Er werd daarbij min of meer stilzwijgend van uit gegaan dat de betreffende exemplaren/populatie tijdens de ingreep elders onderdak zouden vinden. Met mitigatie achteraf schiet men in het nieuwe beoordelingskader tekort.

In het nieuwe beoordelingskader is het veel meer dan voorheen belangrijk geworden om het onderzoek niet alleen binnen het plangebied te beperken, maar ook te weten op welke wijze de omgeving van het plangebied gebruikt wordt en hoe het netwerk van verblijfplaatsen er uit ziet. Men dient inzichtelijk te hebben in welke mate een vliegroute, verblijf- of paarplaats is voor het functioneren van het netwerk. Dit kan middels populatie-onderzoek met aanvullende literatuurstudie (mits er veel bekend is van een bepaald gebied). De effecten van cumulatie dienen hierbij niet vergeten te worden. Mogelijk zijn er in de nabije omgeving meerdere (renovatie)projecten in uitvoering. In de praktijk blijkt dit echter moeilijk toetsbaar.” (bron: www.vleermuizenindestad.nl/node/70.)

Nader onderzoek

Eigenlijk vond onderhavig onderzoek te laat in het seizoen plaats. De meeste vogels hebben het broedseizoen beëindigd. Daarom kon niet bepaald worden welke vogelsoorten op de daken van de af te breken panden hebben gebroed. De huismus ligt voor de hand, maar er zouden ook andere soorten kunnen zitten. Bleef het alleen bij vogels dan kan men dusdanige mitigerende maatregelen treffen dat de daken van de nieuw te bouwen woningen opnieuw broedgelegenheid kunnen bieden aan vogels die onder dakpannen plegen te broeden. Omdat de planlocatie jachtgebied is voor tenminste twee vleermuissoorten en er aanwijzingen zijn gevonden dat er wellicht vleermuizen verblijven op de af te breken panden, is nader onderzoek nodig. Dit kan niet meer in 2012 omdat het seizoen te ver gevorderd is. Het onderzoek kan op zijn vroegst plaatsvinden op geschikte momenten in 2013. Nadere kennis is nodig omdat er bij vleermuizen mitigatie vooraf moet plaatsvinden. Een eenmalige waarneming is onvoldoende om mitigerende maatregelen op te baseren. Bij het nadere onderzoek naar vleermuizen kan tevens vastgesteld worden welke vogels op de daken van de te slopen panden aan de Bakkerslaan huizen.

Conclusie

Op de planlocatie werden geen planten aangetroffen die worden beschermd door de Flora- en Faunawet. Bij de met de sloop van een tweetal 2 onder 1 kap woningen aan de Bakkerslaan te IJhorst gaat broedgelegenheid verloren voor op het dak broedende vogels (huismus en mogelijk spreeuw). Dit kan ondervangen worden door bij de nieuwbouw van een appartementencomplex te zorgen dat er opnieuw broedgelegenheid geboden wordt aan op daken broedende vogels. Op de avond van 17 september 2012, toen een speciaal op vleermuizen gericht bezoek aan de planlocatie werd gebracht, werd snel duidelijk dat de Bakkerslaan ter hoogte van de af te breken panden jachtgebied is van een grotere vleermuissoort. Het lijkt erop op het dak van Bakkerslaan 6 één of meerdere vleermuizen huizen. De soort kon niet met zekerheid worden vastgesteld. Het zou om de laatvlieger kunnen gaan. Ook werd duidelijk dat boven en rond de af te breken huizen de dwergvleermuis voorkomt. Aanwijzingen dat de soort een verblijfplaats heeft op de woningen werd niet verkregen maar kan niet

worden uitgesloten. De waarnemingen van vleermuizen, die eenmalig op 17 september 2012 werden gedaan, moeten aanleiding zijn om nader onderzoek te doen naar het voorkomen van deze diergroep op de planlocatie in engere zin en de omgeving ervan. Er moet meer zekerheid worden verkregen omtrent het voorkomen van vleermuizen aan de Bakkerslaan. Omdat de opdracht voor het onderhavige onderzoek vrij laat in het seizoen werd verkregen betekent dit dat dit onderzoek pas in 2013 kan plaatsvinden. Onderzoek is nodig om passende mitigerende maatregelen te kunnen treffen. In het geval van vleermuizen moet dat voorafgaand aan de uit te voeren ingreep gedaan worden.

Fotokatern

Foto 1. Zicht op een van de af te breken woningen.

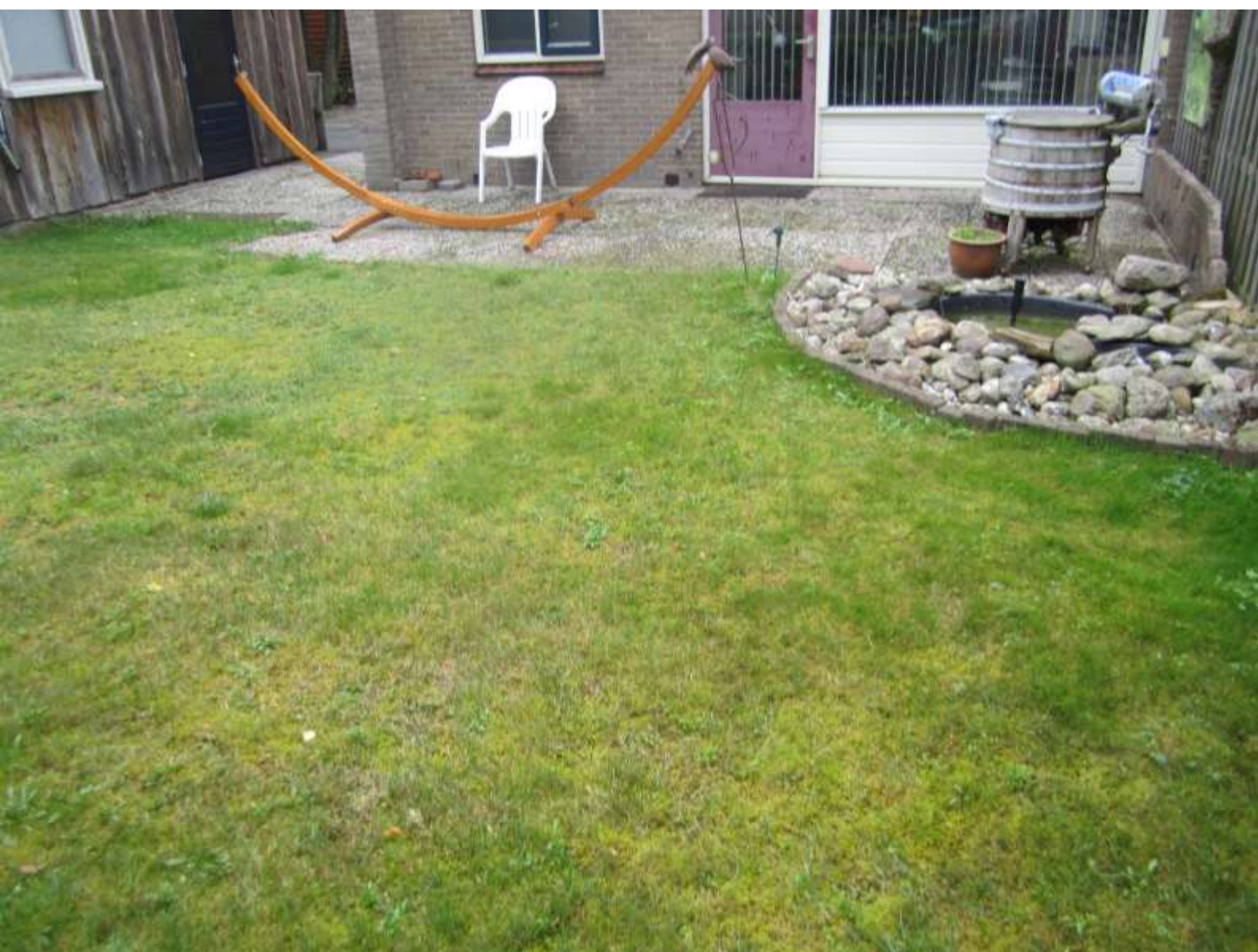

Foto 2. Gazon.

Foto 3. Bij de af te breken huizen is nogal wat bestrating aanwezig.

Foto 4. Zwarte nachtschade.

Foto 5. Paardenbloem.

Foto 6. Paarse dovenetel.

Foto 7. Hondsdrif.

Foto 8. Schapenzuring.